

Yaddaşlarda yaşayanlar

Ötən əsrin səksəninci illərinin əvvəlləri idi. 26 Bakı Komissarı rayonunun rəhbərliyi bir neçə kənd rayonuna "Təşviqat briqadası" göndərirdi. Füzuli və İmişli rayonlarına göndərilən qrupun rəhbəri rayon Veteranlar Şurasının sədri – keçmiş pilot Məzahir Abbasov, məsləhətçi polkovnik Rizvan Zeynalov, konferansye – aparıcı isə mən idim.

... Füzuli Rayon Partiya Komitəsinin birinci katibi Əhməd Əhmədzadə Məzahir müəllimə dedi ki, "Kommunist" qəzetinin fotomüxbiri də rayondadır. Məsləhətdirsə, sizin tədbirlərdən də şəkil çəksin. Razılaşıldı. Fotomüxbir gəldi və Məzahir müəllimlə rus dilində danışmağa başladı. Üstəlik, Məzahir müəllim ona Volodya – deyə müraciət edirdi. Amma mənim üçün qəribə olan onun rusca danışması və ya adının Volodya olması deyildi. Məni mat qoyan onun raykomun ikinci katibinə, Məzahir müəllimə və polkovnikə göstərişlər verməsi, şəkil çəkdirən zaman necə dayanmağın vacib olduğunu "öyrətməsi" idi.

İş elə gətirdi ki, aradan təxminən 25–26 il keçəndən sonra mən həmin fotomüxbir Vladimir İbadovla eyni kollektivdə işləməli oldum. Ancaq onun adı artıq Volodya yox, Cahangir idi.

Mən Cahangir müəllimlə, təxminən, on il siyasi tədbirlərdə iştirak etdim, 15 il isə eyni kollektivdə işlədim. Bir dəfə onu dostlarıma təqdim edərək fəxrlə dedim

Bizim nə dərdimiz, deyib-gülürük, Dərd bizsiz göynəyən yuvalarındı. Yuva sahibsizdi, sahib didərgin – Nə soyuq görünür yuvalar indid?

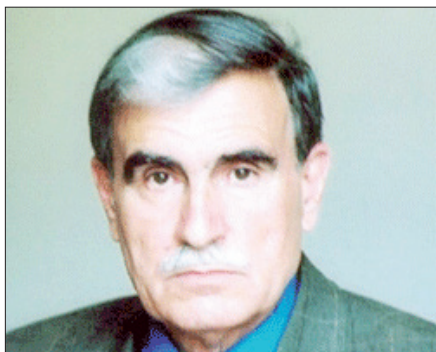
Mahal İsmayıloğlu həmin fonu və şəiri qəzetin birinci səhifəsində – manşet yerində verdi. Ertəsi günü Prezident Aparatının (o zaman belə adlanırdı) yüksək vəzifəli rəsmilərindən biri Cahangir müəllimi məhz həmin fotoya görə təbrik edəndə mən ustadın daha bir böyüklüyünün şahidi oldum. Fotoaparatu tutduğu əli ilə – sanki, fotoaparattla məni göstərərək dedi: İdeya müəllifi müxbir oldu.

Doxsanıncı illərdə paytaxtın hər yerini başına götürmüş küçə ticarətini ("Hər şairin öz bazarı"), binaların damında icazəsiz yeni evlərin tikilməsini tənqid edən ("Dam üstədir damımız") kimi onlarca yazı onun hədəfi dəqiq vuran fotoları ilə uğur qazanmışdı. Yadımdadır, o zamankı radikal müxalifətin haqsız və icazəsiz aksiyalarından birində özünü qoçu kimi göstərməyə çalışan kimse bi-

Ustad fotomüxbir Cahangir İbadov

ki, Qızıl meydanda İosif Stalinin, Azərbaycan yazıçılarının qurultayında Səməd Vurğunun şəkillərini çəkmiş fotoqrafdır: Cahangir müəllim dostlarımla yanaşı mənə acıladı: "Bir də səndən fotoqraf ifadəsini eşitsəm, yazılarının xoşuma gəlməsinə baxmaram. Mən fotoqraf deyiləm, fotomüxbirəm".

Yeri gəlmişkən, onun bir siyasi tədbirdə nümayiş etdirdiyi cəsarət – bəlkə də, erk və ya erköynülük – həmkarlarımızda gülüş, Prezidentin mühafizəçilərinə nərəlilik yaratsa da, ümummilliyet liderimiz tərəfindən xoş bir təbessümlə qarşılandı. Belə ki, Cahangir müəllim ulu öndərə xitabən dedi ki, cənab Prezident, siz bir az sol tərəfə baxın ki, foto daha baxımlı alınsın. Heydər Əliyev isə səmimi bir təbessümlə dedi, Volodya elə istəyirsə, elə dayanaq. AZƏRTAC-nın fotomüxbiri, mərhum Yaşar Xəlilov danışdı ki, nə sovet

zimin – iqtidar jurnalistlərinin üstünə hücum çəkəndə Cahangir müəllim mənə döyülməkdən qorumaq üçün özünü qabağa vermişdi. O, fotoaparatu mənə verib, üsyankara dedi: "Gəl, artıq mənim tərslə damarım tutdu. Gəl səni tapdalayım". Bu

Foto Cahangir İbadovundur

dönəmində belə erköynülük görmüşdüm, nə də müstəqillik dövründə.

Cahangir müəllimlə əlli il, bəlkə də çox, eyni kollektivdə çalışan həmkarlarım da var idi. Ancaq onunla ən sıx əməkdaşlıq etmək mənə nəsib oldu. Təkcə siyasi tədbirlərdə və ya səfərlərdə deyil, adi sosial-məişət məzmunlu materialları işləyərkən də bir-birimizi tamamlayırdıq.

Yadımdadır. Horadizin bərpasından sonra məcburi köçkünlərin oraya qaytarılması tədbirindən bir səhifəlik qəzet materialı hazırlamışdıq. Biz tədbirə gedəndə keçmiş baş redaktorumuz Mahal İsmayıloğlu demişdi ki, yaxşı şəkillər çəkin, beş-altı foto verə bilək. Getdik, qayıtdıq və Mahal müəllim hazır fotolara baxıb, "bunu da verin", "bunu da verin", sözlərini neçə dəfə təkrarladısı bilmirəm, amma mənə dedi ki "Sən mətnin yarısını sonrakı nömrəyə saxla" sözlərini çox yaxşı xatırlayıram. Nəticədə katiblik bir səhifədə 13 foto verdi.

Mən Horadizdə ona ağlaya-ağlaya samovar qaynadan gəlini göstərdim, çəkdi, evin pilləkənlərini öpə-öpə sürünən yaşlı qarını da göstərdim, çəkdi, elektrik dirəyinin başındakı elektrikin iri bir kəlbətini ağızda saxladığını da göstərdim, çəkdi və sonda dedi ki, Mirzəbəyli, ya mən sənənin yaşında cavanam, ya da sən mənim yaşında qocasan: "Yoxsa necə ola bilər ki, bir-birimizin düşüncəsini bu qədər dəqiqliklə tamamlaya bilək?"

Bir dəfə Beyləqandan, əsgərlərlə görüşdən qayıdırdıq. Payızın axırları idi. Yarpaqları tamamilə tökülmiş ağaclarda yüzlərlə zağça yuvası var idi. Cahangir müəllimdən xahiş elədim ki, həmin yuvalarımla fotos çəkdi. Mən həmin lövhəyə baxaraq, qaçqın-köçkünlərimizin halını xatırladım və bir bəndlik şeir yazdım.

fakt Cahangir müəllimin 70 yaşının ərəfəsində baş vermişdi.

O ki qaldı, Cahangir müəllimin adının əvvəllər Volodya olmasına, bu məsələyə ən yaxşı aydınlığı həmkarımız Qüdrət Piriyev gətirmişdir. Yeri gəlmişkən, mən Cahangir İbadov haqqında yazılmış onlarca yazı oxumuşam. İnsaf xatirinə deməliyəm ki, həmin yazılar arasında ən yaxşısı Qüdrət Piriyevin ustadın 75 illiyi münasibətilə qələmə aldığı yubiley məqaləsi idi. Elə bu sətirləri də həmin məqalənin bir abzasını təqdim etməklə yekunlaşdırıram:

"Əslimiz Laçın rayonunun Alpud kəndindədir. Atam gənclik illərində Sultan bəyin dəstəsində qanıqən Andranikə qarşı vuruşub, Şuşanın müdafiəsində, Daşaltı uğrunda döyüşlərdə iştirak edib. Həftə yaralanıb da. Şura hökuməti qurulandan sonra o, Laçında komsomol katibi işləyib. Daha sonra partiya-sovet fəali kimi müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. Otuzuncu illərin əvvəllərində ali partiya təhsili almaq üçün Moskvağa göndərilib. Moskva Ali Partiya Məktəbinin ilk azərbaycanlı məzunlarından olub. Təhsil illərində həmin məktəbdə kitabxanaya işləyən və əslən moskvalı olan Kseniya Vasilyevna ilə ailə qurub. İlk övladları kimi mənim Moskva doğulmuşum da bununla bağlıdır. Valideynlərimin adı Cahangir qoyulub. Mənə doğum haqqında şəhər qəzetinə yazdırarkən onlar problemə qarşılaşıblar. "Cahangir" adının yazılışının və tələffüzünün çətinliyini bəhanə gətirib sözün mənasını soruşublar. Atam rusca qarşıllığının "Vladimir" olduğunu deyib. "Elə isə, niyə özünüzdə dağa-daşa salırsınız, – deyiblər. – "Vladimir" yazaq, qurtarsın getsin, rəhbər adından yaxşı nə ola bilər?" Bu sözlərdən sonra valideynlərim dillənə bilməyiblər..."

İttifaq MİRZƏBƏYLİ,
"Xalq qəzeti"